

Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallinen ohjausryhmä

Kokous 30.8.2023 klo 9–11.30, Zoom

Jäsenet

Läsnä/este	Etunimi	Sukunimi	Nimeävä organisaatio	Oma organisaatio	Lisäietoja
Paikalla	Ella	Bingham	Finn-ARMA	Aalto-yliopisto	
Paikalla	Jaana	Erkkilä-Hill	Unifi	Taideyliopisto	
Este Varajäsen	Tuija Kirsi	Gadd Ahola	Tutkijajäsen (Tulanet)	Ruokavirasto Työterveyslaitos	Kohtaan 9 asti
Paikalla	Minna	Harjuniemi	FUCIO & AAPA	Helsingin yliopisto	Kohdasta 8
Este	Jari	Hämäläinen	Unifi	LUT-yliopisto	
Este	Janne	Kanner	CSC	CSC	
Paikalla	Henrik	Kunttu	Unifi	Jyväskylän yliopisto	
Paikalla	Helena	Laaksonen	Tietoarkisto	Tietoarkisto	
Este	Leo	Lahti	Tutkijajäsen (Unifi)	Turun yliopisto	
Paikalla	Hanna	Lahtinen	Arene	Laurea	
Paikalla	Riitta	Lähdemäki	FUN	FUN	
Este Varajäsen	Riitta Jussi	Maijala Varkemaa	Suomen Akatemia	Suomen Akatemia	
Paikalla	Sanna	Marttinen	Tulanet	Tulanet	
Paikalla	Liisa	Maunuksela	Tulanet	Ruokavirasto	
Este Varajäsen	Maija Kirsi	Ojanen-Saloranta Ahola	Tulanet	VTT Työterveyslaitos	Kohtaan 9 asti
Paikalla	Emilia	Palonen	TSV	Valtiotieteellinen yhdistys	
Paikalla	Taina	Pihlajaniemi	Unifi	Oulun yliopisto	
Paikalla	Seliina	Päällysaho	Tutkijajäsen (Arene)	SeAMK	
Este	Juhani	Soini	Arene	Turku AMK	
Paikalla	Arja	Tuuliniemi	Kansalliskirjasto	Kansalliskirjasto	Kohdasta 7

Läsnä

Ilmari Jauhiainen (TSV), esittelijä
Hanna Lahdenperä (TSV), sihteeri
Henriikka Mustajoki (TJNK), esittelijä kohta 3

Tomi Rosti (UEF), esittelijä 5
Marjo Vallittu (JY), esittelijä 5
Elina Koivisto (TSV), esittelijä 8

Asiantuntijaryhmien ja työryhmien puheenjohtajat:

Marjo Vallittu (JY) – oppimisen avoimuus
Miki Kallio (OY) – toimintakulttuurin avoimuus
Mari Katvala (OY) – julkaisemisen avoimuus

Susanna Nykyri (TAU) – arkkitehtuurityöryhmä
Petri Mäntysaari (Hanken) – rahoitustyöryhmä

MUISTIO 30.8.2023

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Asiantuntijaryhmien puheenjohtajien lisäksi ohjausryhmän kokouksiin osallistuu ohjausryhmän asettamien työryhmien puheenjohtajat: Susanna Nykyri (TAU), viitearkkitehtuurityöryhmä, ja Petri Mäntysaari (Hanken), rahoitustyöryhmä.

2. Edellisen kokouksen muistio tiedoksi

- [Liite: Muistio 29.5.2023](#)

3. Henriikka Mustajoen terveiset

Pääsihteeri Henriikka Mustajoki on palannut toimivapaalta 7.8., ja hän toimii Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan pääsihteerinä toukokuuhun 2024 asti. Ilmari Jauhiainen jatkaa hänen sijaisenaan sihteeristössä.

4. Yhteisten käytäntöjen muokkaus, jääviys

Edellisessä kokouksessa päätettiin lisätä yleinen kirjaus henkilö- ja asiajääviydestä yhteisiin käytäntöihin. Todettiin, että henkilöjääviys on helpommin määriteltävissä, mutta asiajääviys on jätettävä henkilön itsensä arvioitavaksi.

- **Henkilöjääviys:** Ohjausryhmän jäsen on esteellinen ohjausryhmän myöntämien palkintojen ja muiden kunnianosoitusten saajien valinnassa, jos hän on ehdolla palkinnon tai kunnianosoituksen saajaksi. Esteellisyydet näissä tapauksissa tarkistaa AVOTT-sihteeristö. Esteellinen henkilö ei osallistu valinnasta keskustelemiseen eikä valinnan tekemiseen.
- **Asiajääviys:** Ohjausryhmän jäsen on esteellinen asiakysymyksen käsittelyssä, jos hänellä, hänen läheisellään tai hänen työnantajallaan on poikkeuksellista hyötyä tai haittaa asian käsittelystä. Esteellisyyden toteaa jäsen itse. Esteellinen henkilö ei osallistu asiakohdasta keskustelemiseen tai siitä mahdollisesti tehtävään päätökseen.

Päätös: Yllä oleva kirjaus lisätään yhteisiin käytäntöihin.

5. Opinnäytetöiden avoimuuden osalinjaus (2. käsittely)

Ensimmäinen versio opinnäytetöiden avoimuuden osalinjauksesta esiteltiin kokouksessa 29.5.2023. Työryhmä on työstänyt ehdotusta ohjausryhmän kommenttien perusteella sekä laatinut johdannon ja sanaston. Linjaustyöryhmän puheenjohtajat Marjo Vallittu (JYU) ja Tomi Rosti (UEF) esittelivät tehdyt muutokset ja esittivät, että osalinjausluonnos avataan julkiselle kommentoinnille.

- [Liite: Opinnäytetöiden avoimuuden osalinjausluonnos](#)

Keskusteltiin toimenpiteiden aikataulusta ja todettiin, että toimenpiteitä on jo toteutettu joissakin korkeakouluissa, kun taas toisille samat toimenpiteet voivat aiheuttaa paineita. Vuosilukujen muuttamiselle ei kuitenkaan nähty tarvetta tässä vaiheessa. Työryhmää

pyydettiin tarkistamaan aikatauluun liittyvät muotoilut, ja toimenpiteeseen G ehdotettiin sanan "viimeistään" lisäämistä.

Keskusteluun nousivat myös ei-tekstimuotoiset opinnäytetyöt, ja kuultiin, että osalinjausluonnos koskee nimenomaan opinnäytetyön arkistointikelpoista eli pitkäaikaissäilytettävää osaa. Näin ollen esimerkiksi tapahtumat ja kertaluonteiset taiteelliset teokset rajautuvat osalinjauksen ulkopuolelle.

Päätös: Osalinjausluonnoksen voi avata julkiselle kommentoinnille, kun aikatauluun liittyvät muotoilut on tarkistettu.

6. Avoimen tieteen ja tutkimuksen hallintamallit

AVOTT-linjaukokonaisuudelle, -arkkitehtuurille ja -seurannalle on laadittu kehittämistä ja ylläpitoa ohjaavat hallintamallit.

- [Liite: Avoimen tieteen ja tutkimuksen hallintamallit](#)

Linjauskokonaisuuden päivitysaikataulusta todettiin, että linjaukset on sidottu Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistukseen, joka on voimassa vuoteen 2025 asti. Kokouksessa 13.10.2023 käsitellään linjauskokonaisuuden päivityssuunnitelmaa.

7. AVOTT-linjaukokonaisuuden jalkauttamisen tukeminen ja kokonaiskuvan muodostaminen

Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansalliset linjaukset ovat valmistumassa, ja toimeenpanovaiheeseen kuuluu muun muassa organisaatioiden konkreettinen sitoutuminen sekä asiantuntijoiden ja tutkijoiden tukeminen. AVOTT-sihteeristö laatii jalkauttamissuunnitelmaa, ja Ilmari Jauhiainen esitteli alustavaa pohdintaa.

- [Esityksen diat](#)

Ensinnäkin todettiin, että linjaustyöryhmät ja koko tutkimusyhteisö on tehnyt valtaisan työn varsin lyhyessä ajassa. Organisaatiot ovat jo sitoutuneet strategiatasolla, mutta sihteeristön jalkauttamistyön saatteeksi todettiin, että erityistä hyötyä olisi hyvien käytäntöjen ja konkreettisten esimerkkien jakamisesta. Todettiin myös, että tutkijoiden valmiudet ja sitoutuminen avoimeen tieteeseen vaihtelevat ja että yhteistyötä olisi syytä tehdä tietoisuuden kasvattamiseksi.

8. Responsible Open Science in Europe (ROSiE) -hanke

Elina Koivisto (TSV) kertoi *Responsible Open Science in Europe* ([ROSiE](#)) -hankkeesta, jossa TSV on mukana. Hankkeella on EU:n Horisontti 2020 -rahoitus, ja siinä kehitetään käytännön työkaluja vastuullisen avoimen tieteen ja kansalaistieteen edistämistyöhön. ROSiE-hanke päättyy helmikuussa 2024.

- [Esityksen diat](#)

9. TSV:n ehdotus kotimaisten tiedelehtien rahoitukseksi

TSV:n muodostama työryhmä on laatinut ehdotuksen kotimaisten tiedelehtien rahoituksen turvaamisesta. Ehdotuksessa kotimaisten tiedelehtien rahoitus ratkaistaan

tutkimusorganisaatioiden myöntämällä avoimen julkaisemisen avustuksilla, jotka perustuvat avointen artikkelien määrään. Ehdotus on avoimesti kommentoitavissa 29.9.2023 asti. Työryhmän puheenjohtaja Emilia Palonen esitteli ehdotusta.

- [Ehdotus kotimaisten tiedelehtien rahoitukseksi \(pdf\)](#)
- [Ehdotusta esittelevä tiivistelmä \(pdf\)](#)
- [Uutinen kommentoinnista TSV:n verkkosivuilla](#)

Työryhmää kiitettiin hyvästä työstä. Keskusteltiin yleisesti tiedejulkaisemisen rakenteista ja kuultiin, että ehdotetussa mallissa tutkimusorganisaatiot osallistuvat kotimaisten tiedelehtien rahoitukseen infrastruktuurin käytön, eli artikkelimäärän, mukaan. Keskusteluun nousi ehdotettu maksu (700 €) per artikkeli ja sen perusteet. Todettiin, että muodostuva maksimisumma isolle organisaatiolle on hyvinkin suuri ja että siihen käytettäisiin perusrahoitusta, toisin kuin kansainvälisistä artikkeleista maksettaessa.

Pohdittiin mallin toteuttamisen haasteita ja tutkimusorganisaatioiden halukkuutta lähteä mukaan. Kuultiin, että ehdotus ei ole ollut käsiteltävänä Tulanetissa, Arenessa eikä Unifissa.

Ohjausryhmän työsuunnitelma, syksy 2023

Aika		Käsittelyvaihe	Päätös
Lokakuu	Avoimen tieteen palkinnot		x
	Avoimen tieteen viitearkkitehtuuri, kommentoinnin tulokset		
	Julistuksen ja linjausten päivittämisprosessi	1. käsittely	
	Linjausten jalkauttamisen tukeminen ja kokonaiskuvan muodostaminen	2. käsittely	
	Avoimen tieteen viitearkkitehtuurin hyväksyminen ja jalkauttaminen		x
	Opinnäytetöiden avoimuuden osalinjaus, hyväksyminen	3. käsittely	x
	Rahoitustyöryhmän kuulumiset		